

Žrtve Ljubljane. Dne 16. septembra popoldne sta gnala hlapca pri posestniku Gradu v Zgornjem Kašlju v Ljubljano kopat tri konje in sta jezdila na dveh. Radi plitvine sta pognala živali v 3/4 m globok tolmun, kjer sta utonila oba fanta in en konj. Druga konja sta se rešila in se po nesreči mirno pasla. Utonil je 29letni Anton Ilovar iz župnije Prežganje in 18letni Štefan Vintič iz Velike doline pri Krškem.

Pesek je pri kopanju smrtno zasul dne 15. t. m. 22letnega Franca Hudoklina, posestnikovega sina iz Dobravice na Dolenjskem, ki si je gradil novo hišo in pripravljaj sam za zidavo potreben material.

Žalostna smrt strojevodje. Dne 15. t. m. ob 3. uri zjutraj je po nesreči lokomotiva smrtno stisnila na gorenjskem kolodvoru v Ljubljani 44letnega strojevodjo Karla Horvata.

Obsojeni albanski nacionalisti. Dne 17. novembra je bila v prestolici Albanije v Tirani zaključena obravnava pred izrednim sodiščem proti 49 nacionalistom, ki so bili obtoženi, da so rovarili proti sedanjemu režimu, pripravljali nasilen prevrat in namerali odstaviti kralja Zoga. Obsojenih je bilo 7 obtožencev na smrt, 14 na do-smrtno ječo, 13 na 15 let, 14 pa je bilo oproščenih.

Fašisti so streljali na naš konzulat v Zadru, razbili vse šipe in bi bili napadli tudi konzula, da se ni umaknil pravočasno.

Glavo so odsekali dne 14. septembra zjutraj v Parizu Rusu Gorgulovu, ki je ustrelil predsednika francoske republike Pavla Doumerja. Prošnjo za pomilostitev je sedajni predsednik zavrnil in radi tega je bila od porote izrečena smrtna obsodba izvršena. Pred usmr-titvijo je sprejel obsojenec poslednjo versko tolažbo in prejel iz rok pravoslav-nega popa sv. obhajilo. Po cerkvenih obredih je izjavil Gorgulov: »Ni-sem ne monarhist, ne komunist in u-mrem za svojo idejo, kakor so umrli

vsi ruski kmetje, katere so preganjali rdeči.« Obsojenec je izpil dve čaši ru-ma, odklonil cigareto in sedel v voz, ki ga je popeljal iz kaznišniške celice na morišče. Pred usmr-titvijo sta poljubila obsojenca pop in njegov zagovornik. Usmr-titev se je izvršila tako naglo, da ni minilo niti 10 sekund od trenutka, ko je stopil Gorgulov iz voza in do pad-ca sekire giljotine.

Grozna nesreča pri prepeljavanju vojaštva. Dne 14. septembra se je zgo-dila pri prepeljavanju vojaštva ob me-ji med Alžirrom in Marokom v severni Afriki strašna železniška nesreča. 500 mož in častnikov mbčan oddelek se je peljal z vlakom, ki je padel v 100 m globok prepad. Nesreča je zahtevala: 155 mrtvih, 283 ranjencev, 175 mož pa manjka. Nesrečo je najbrž povzročilo deževje, ki je razrahljalo progo.

V premišljevanje! Ako kupite en par čev-ljev domačega izvora, podprete s tem doma-čega trgovca, domačega čevljarja, domačega mesarja, ki proda kožo, in končno domačega kmeta, kateri redi živino, ki da kožo. To pa še ni vse. Domači trgovec ima domače prodajalce, domači čevljar ima domače pomočnike, domači tovarnar domače delavce, domači me-sar domače pomočnike, in kmet pa dekle in hlapce in družino. Radi tega se ne sme samo govoriti po kavarnah, gostilnah, shodih ter zborih, da je treba kupovati domače blago, temveč mora to tudi vsak sam dejansko storiti, ker samo potem bomo postali gospodarsko močni narod. Trgovski dom Stermečki v Celju prodaja čevlje domačega izvora iz sam-pristnega usnja, za moške in ženske, črne ali rujave, nizke ali visoke, lesene ali usnjate pete po Din 66.— Kdor naroči 4 pare skupaj, poštnine prosto po celi Jugoslaviji. Komur čevlji ne ugajajo, se vrne denar. 1049

Ugodna knjižna ponudba. Radi preselitve oddam vse do sedaj nerazpečane izvode (140) svojega najnovejšega slavističnega dela: »Zur Geschichte der Slaven von der Urzeit bis zur Völkerwanderung« (Maribor, 1929, 220 str.), izvod za 10 Din, ako se osebno prevzame, s pošto pa 12 Din. Prvotna cena je bila 130 D. — D. Žunkovič, Maribor, Marijina 27 I.

Planinka čaj

Bahovec zmanjšuje pritisk krvi in ga hvalijo proti poapnenju žil.

Zavitek Din 20.— v apo-tekah. 841

Sanatorij v Mariboru, Gosposka ulica 49, telefon 23—58, lastnik in vodja kirurg dr. Čer-nič. — Najmodernejše urejen za operacije. — Zdravilni aparati: višinsko solnce, diatermija, tonizator, žarnica »Hilal«, enterocleaner. — Zdravljenje z radijem (pijača in kopelji). — Cene zmerne. 332

Izrednost v ptičjem kra- ljestvu.

Pred desetimi leti, vročega poletnega dne, je padel v morje ob dalmatinski obali pri Makarski, zadet od lovčeve kroglice, ogromen ptič — takozvani ja-streb-mrhovinar. Ptica je trkala s pe-ruti po morju, dvigala kvišku od rane krvaveči vrat in prhala obupno proti zanjkam, katere so metali nanjo iz bližajočih se čolnov. Slednjič so jo le potegnili še živo v barko in so jo spravili v klet. Na okno kleti so jej na-stavljali meso, a jastreba ga je metal prezirljivo na tla. Ko se je njegova ra-na nekoliko zacelila, je postal mirnejši. Preselili so ga iz kleti v kurnik, a tudi tukaj je kazal sovražnosti napram vsakemu, ki se mu je približal. Žrl je v kurnik mu vrženo mrhovino le tedaj, če ga ni nikdo očitno opazoval.

Prestavili so ga na dvorišče bogatejše družine v Makarski. Tukaj se je že tolikanj ponižal, da je vzel ponujeno hrano zdaj od tega pa zopet od drugega. V sredini novembra, ko je bil že čisto zdrav, je prerazal njegov gospodar vrv, za katero je bil privezan. Roparski ptič, komaj je začutil krog sebe —

Vrel dež.

Nad okrajem Som-ma pod Vezuvom na italijanskem je začel nedavno padati vrel dež, ki je uničil vso žetev. Ta čudovit ter nenavaden dogodek si razlagajo na način, da je neslo dež skozi vroč dim, ki se je dvigal iz Vezuva. Ta dim in pa vroča sopara je v zraku zavrela deževne kaplje.

Jezero smrti.

Neki afriški lovec poroča v nekem angleškem strokovnem časopisu o doživljajih na potovanju v osrčje ju-žnozpadne Afrike, kjer leži jezero smrti, ogromno močvirje, ki meri nad 100 km v

Bridka zgodba skopuha.

Svečenik Mohamed.

V njegovih očeh, in predvsem, če se je pogo-varjal z Allahom (mohamedanski Bog) in ga prosil blagoslova, je bil svečenik Mohamed ubo-ga para, ki je imel komaj košček kruha in prgišče riža.

Pri vseh drugih je veljal za zelo bogatega, kar je tudi bil v resnici, četudi se je trudil, da bi zgledal na zunaj kot siromak. Krog velike glave je nosil večkrat ovit turban bledikasto-rde-če barve. Ruta je skoraj čisto zakrivala nizko čelo. Liki turške sablja zakriviljeni nos je delal njegov obraz teman, pust ter krut, z izrazom v obrazu se nikakor niso hotele ujemati navadno milo gledajoče oči. Ustnici sta bili ozki in stis-njeni. Lice mu je bilo udolbeno in suho. Gosta, črna brada je visela na oglati bradi. Nosil je dol-go, rižasto suknjo, ki mu je zegala preko kolen in je bilo videti izpod nje kos belih, favdastih

hlač. Gole noge so se skrivale v rdeče, s srebrom obšite copate.

Mohamed je bil mullah, mohamedanski du-hovnik, v mestnem okraju Khadah indijske pre-stolice Bombay. Nikomu ni bilo znano, kako se je dokopal do premoženja, ki se je razneslo med mohamedani v pregovorih. Znano je bilo le to, da je začel z nič pred 15timi leti. Danes je bila javna tajnost, da posedla dobrih 20.000 rupij (600 tisoč Din), katere je imel varno naložene v ban-ki, bil je posestnik treh velikih hiš v različnih delih mesta Bombay, govorili so tudi o njegovih brilantih in draguljih, katere je rad kupoval in se z njimi kitil, ako ga ni nikdo opazoval.

Njegova hiša v Khadaku se je veselila odlič-ne okolice, le na zunaj je bila očitno revna in v zanemarjenem stanju. Tujec bi bil verjel na prvi pogled radi zunanosti poslopja, da je za-dela hišnega gospodarja kaka težja nesreča. To pa pri Mohamedu ni bila istina, baš nasprotno — zanemarjenje je bilo dobro preračunano, da je odvrčalo tatove in lene berače ter postopache. Njegova trdosrčnost ga je povzdignila v bo-

prostost, se je dvignil v višine in izgubil nad hribovjem.

Na začudenje se je dva dni po izginitju zopet pojavil na dvorišču gospodarja v Makarski, od katerega se je pustil mirno božati. Od tedaj je postal ne samo zaupljiv in pokoren napram onemu, ki ga je hranil, da, celo tujcem je skazoval naklonjenost in prijaznost.

V tem slučaju nikakor ne gre za kako ukrotitev od strani človeka, ne za izrabljanje od živali, razmerje medsebojnega zaupanja ter naklonjenosti se je razvilo iz okoliščin. Med ujetništvom se je zanimal ptič za delovanje in nehanje človeka, v kojega delokrog je bil prisiljen, udomačil se je sam v Makarski, obiskoval je kavarne, trgovine, zasebna stanovanja, parnike, ki so bili zanj posebno privlačni, spremljal jih je v poletu, ali pa se je vozil z njimi na sprehod, videl je potnike . . .

Naravnost ganljiv je opis, kako je obiskal kralj zračnih višin obolelo dobrotnico. Noč in dan, skozi celi teden, je čakal po ure zaman pred klavnico na gospo, ki je bila tamkaj uslužbena in mu je metala razne odpadke. Slednjič se je podal za njo od ulice do ulice in je našel pravo hišo, ne da bi mu jo bil kedo pokazal. Potrkal je s svojim kljunom najprej na duri, na okno in je sledil hišnemu gospodarju, ki mu je odprl vrata, do postelje bolnice. Vlekel je na rahlo z nje odejo, jo ljubkoval in slednjič je odletel skozi okno, krožil nekaj časa tik nad hišo in izginit na domače dvorišče.

Prijatelja svojega gospodarja, ki se je zelo zanimal za izvanredno ptico, se je skušal jastreb ovirati na razne načine, la bi ne odpotoval in se ne odpeljal s parnikom. Slednjič je zagrabil s kljunom za kovčeg in ga vlekel nazaj.

Nekoč se je igral z deco, ki mu je metala preko zida kapico in ptič jo je lučal nazaj. S časom mu je bilo igračkarnja dovolj, pobral je kapico, jo skril pod peruti in je ni oddal tako dolgo, dokler se niso začeli otroci odstranjevati.

Ako ga je pa kedo dražil iz hudobije, se je zavzel za svojo čast ter dostojanstvo s kljunom. Neizzvan ni storil nikomur kaj žalega.

Z domačimi živalmi se je počasi sprijaznil. Prvotno je vladalo med jastrebom in psi hudo sovraštvo. Pozneje pa je postal psom toliko prijatelj, da je v šali vtaknil svoj kljun psu med zobe, pes ga je pa božal s tace in mu zlezel pod peruti. S kužki je skupno jedel ter spal.

Od časa do časa je izginit iz mesta in obiskal svoje tovariše po hribovju nad Makarsko.

Svojemu gospodarju je odvezal ovrtnico in potegnil iz žepa uro . . .

Ljubljenico in naravnost čudovito ptico roparico v Makarski je vse ogledovalo z največjim zanimanjem, se jej čudilo, ker jej ni ubil nikdo ljubeznivosti nasilnim potom, ampak je bila le povračilo živalske ljubezni za človeško.

Jastreba mrhovinarja v Makarski ni več, je poginil od starosti. Gotovo pa je, da ni bil nobeden mrhovinar tolikokrat in tako lepo opisan ter oboževan v resnici in na papirju kakor pravo ptičje čudo, ki se je kretalo po in nad Makarsko ob dalmatinski morski obali dobrih 10 let.

Vinske sode, rezan in tesan les, bukova drva, cepano in žagano kolje prodaja ali zamenja za dober vinski mošt Gnilšek v Mariboru, Razlagova ulica 25.

Huda stiska kmeta.

(Dopis iz Planinske vasi.)

Sadno drevje cvete. Ko nam je dne 10. avgusta t. l. kakor še nikdar strašna toča združena s silnim viharjem in sledečim nalivom uničila vse na prostem se nahajajoče pri-

delke in še z v kozolce spravljene žita zbilila 40—50% zrnja, je naslednjega dne ležalo nezrelega sadja na tleh za vagone. Kdor bi ležal usodnega dne v nezvesti, bi si naslednjega dne ne mogel predstavljati, da je prešpal več tednov in se zbudil šele koncem decembra. Sadno drevje se otožno maje brez sadja in listja, tla kakor s snegom pobeljena, jarki napolnjeni z ledeno točo in celo zrak ni imel več poletnega vonja. Na njivah nisi mogel razpoznati vrst žita, na travnikih, kjer je poprej stala otava, je zgledalo kot telovadišče. Naslednjega dne popoldan so se pod pritiskom solnca se tajajoče toče zbirali potočki vode in odhajali kakor zmagajoča armada po končanem boju. Zelena barva sadnega drevja prehaja v rujavo, tako da ni na drevju več videti poletnega življenja. Do danes se je sadno drevje, kolikor ga vihar ni izruval in potopil, na novo obrastlo in vidiš sadno drevje: jabolke, hruške in slive v cvetju kakor spomladi, kar po prerokovanju starejših ljudi pomeni, da to sadje drugo leto ne bo rodilo. Žalostno gleda tukajšnji kmet v temno bodočnost zime, ko ne bo imel obleke in ne živeža, dasiravno se je celo leto od svita do temne noči, to je 14 do 16 ur v potu svojega obraza pehal, da si vsaj potrebnega živeža priskrbi za pozimski čas. Na izkupiček smo pa že itak pozabili, odkar je s padanjem cen uničen poglavitni vir dohodkov: živinoreja. Za odpis davka smo prosili, pa kaj pomaga, bodo pa doklade višje, saj nam samo šentvidska šola za leto 1933 obremeni neposredne davke z 92 odstotki, kar je pač za današnje čase preobremenilno za že itak izmožganega kmeta, ki mu je v vsaki miznici že preveč položnic, ker jih ne more rešiti. Pred kratkim sem govoril z nekim vpokojencem, ki mi je v razgovoru o slabih časih pristavil: »Tudi mi vpokojenci občutimo krizo, glej, tudi nam se je pokojnina skrčila, in danes je že osmi dan v mesecu in še nisem dobil pokojnine.« Hej, sem se začudil, ali se ti zdi osem dni taka večnost, le poslušaj, jaz in moja družina smo na naši kmetiji pridno delali vsak dan 14 do 16 ur in pri tem štedili, pa povem ti, da od leta 1928 do danes nismo nič zaslužili več, kakor je bila vredna naša doma pridelana kmetijska hrana, smo napravili vsled padca cen goveje ži-

gatina. Njegova skopost mu je bila tudi v pogubo. O vsem tem se njemu niti sanjalo ni. Čisto zadovoljen je bil s seboj in z ljubim Allahom, ki bi bil še lahko darežljivejši, le napram onim ljudem ne, ki so se hoteli preveč bližati njegovi nad vse dragi mošnji.

»Mohamed, mož božji!« se je razleglo po hiši. »Allah te naj blagoslovi! Oprosti bratu, ki se te drzne motiti. Slišal je, da ti je podaril Allah veliko srce, da te je blagoslovil, da je dobrote nevernikov, garjevih psov — Allah jih pogubi! — položil v tvoje roke, da delaš dobro svojim bratom. Allah te blagoslovi in odpri uho mojim prošnjam . . .!«

Mohamed sedi na svoji preprogi in se ne gane. Mogočni oblaki se kolobarijo iz njegovih ust in ga obdajajo. Znamenje jeze. Mislil je pač, da bo mož izginit, ako ostane kakor pribit. Vedno znova odmevajo njegove prošnje: »Allah te blagoslovi! Slava prerokova se naj razlije nad teboj! Povedali so mi, da si doma. Zakaj zaklepaš dobrohotno srce napram milim prošnjam

brata? Dim, ki prodira iz tvoje pipe v moj nos, mi pripoveduje o tvojem dobrem srcu . . .«

Sedaj pa je že Mohamedu več nego dovolj. Odloži pipo na tla s toliko nevoljo, da odleti glavnosti ustnik.

Ves togoten se poda ven. Pred vrati čepi sključen revež. Že po turbanu spozna verskega tovariša. V prahu ponižnosti mrmra siromak izreke blagoslova in prošnje.

»Kaj me motiš v molitvah k Allahu! Kaj hočeš?« nahruli neznanca.

»Svetniški mož! Prerok te naj blagoslovi! On pravi . . .«

»Besede prerokove so mi znane! Kaj pa hočeš ti?«

»Mohamed, tvoj brat . . .«

»Že vem, da si mi brat! In ne kak nevernik!«

»Hvala Bogu, gospodu celega sveta, usmiljenemu sodniku ob koncu sveta! Tebe molimo in te prosimo pomoči. Popelji nas na pravo pot, po poti onih, katerim si dober, na katere se ne jeziš, ne po poti blodečih . . .«

dolžino in nad 75 km v širino. Jezero je obrašeno z mahom in ga lahko z vso pravico smatramo za živalsko pokopališče. Človek, ki se mu približa, uzre že od daleč na tisoče in tisoče živalskih okostnjakov, ki štrlijo iz vode. Položaj okostnjakov kaže, da so živali utonile v groznem strahu, ko so se hotele rešiti z begom. Na tem orjaškem pokopališču so zastopane vse vrste afriških živali, najgroznejše pa se zazdijo gledalcu okostnjaki slonov, ki stoje navpično z okli c zrak. V tem »jezeru smrti« bi lahko Afričani pobrali naravnost velike množine slonove kosti, vendar v strahu,